

Sloop pand terrein Schuilenburg te Rhenen

Mitigatieplan vleermuisverblijfplaats

Oprachtgever **Gemeente Rhenen**
dhr. N. van Dixhoorn

Ondertekenaar **Movares Nederland B.V.**
mevr. C. van der Kooij en dhr. T. Seip
Kenmerk B85-CKO-KA-1200034 - Versie 1.0

Utrecht, 12 oktober 2012
Definitief

© 2012, Movares Nederland B.V.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Movares Nederland B.V.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en achtergrond	3
1.2	Doel	3
2	Mitigerende maatregelen	4
2.1	Mitigatieplan	4
2.2	Begeleiding door een deskundige	5
2.3	Tijdsplanning	5
2.4	Vervangende verblijfplaatsen	6
2.4.1.	<i>Vleermuiskasten aan boom</i>	6
2.4.2.	<i>Verblijfplaatsen in de oostelijke stadsmuur</i>	8
2.5	Werkwijze sloop	10
2.6	Aanvullende bepalingen	12
3	Conclusie	13
4	Bronnen	14
	Colofon	15

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

Ten behoeve van de bedrijfsverplaatsing op het terrein Schuilenburg te Rhenen is een quick scan ecologie uitgevoerd (Milieudienst zuidoost Utrecht juni 2012). Naar aanleiding hiervan is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen. Dit onderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, 2012). Hierbij is een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vastgesteld (Movares 2012). Het betreft een verblijfplaats in de grote schuur op het terrein (zie figuur 1). Op basis van het vastgestelde gebruik als paarverblijf wordt tevens het gebruik als winterverblijf verondersteld. Het gebruik van de schuur als kraamverblijfplaats of zomerverblijfplaats is op basis van het uitgevoerde onderzoek uitgesloten.

Figuur 1. Plangebied met locatie paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis (geel).

1.2 Doel

Ten gevolge van de bedrijfsverplaatsing zal de schuur worden afgebroken waarbij de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis verdwijnt. De gewone dwergvleermuis is een beschermde soort in het kader van de Flora- en faunawet. Volgens artikel 11 van deze wet is het verwijderen van een vaste verblijfplaats verboden. Voorliggend mitigatieplan beschrijft de maatregelen die worden genomen om de functionaliteit van de vaste verblijfplaats te garanderen. Doel is om de functionaliteit van de paarverblijfplaats en winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis zowel in kwaliteit als kwantiteit te waarborgen waardoor het overtreden van verbodsbepalingen wordt voorkomen.

2 Mitigerende maatregelen

Voor het opstellen van het mitigatieplan is gebruik gemaakt van de Soortenstandaard gewone dwergvleermuis (Dienst Regelingen dec. 2011).

Het mitigatieplan bestaat uit de volgende onderdelen:

- Tijdsplanning (2.3)
- Begeleiding door een deskundige (2.2)
- Beschrijving vervangende verblijfplaatsen (2.4)
- Beschrijving van de te volgen werkwijze van sloop en ongeschikt maken voorafgaande aan de sloop (2.5)

Voorafgaand aan de beschrijving van de onderdelen wordt eerst het mitigatieplan toegelicht (2.1).

2.1 Mitigatieplan

Doel van het mitigatieplan is het behoud van de functionaliteit van de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. In de Soortenstandaard gewone dwergvleermuis (2011) wordt aangegeven dat bij sloop van gebouwen de functionaliteit van de verblijfplaatsen vaak in het geding komt. In het geval van de schuur op het terrein Schuilenburg is uit het vleermuisonderzoek gebleken dat buiten het plangebied ook paarverblijfplaatsen aanwezig zijn. Hiermee is duidelijk dat in de omgeving geschikte alternatieve verblijfplaatsen zijn. In de Soortenstandaard wordt aangegeven dat het nagenoeg onmogelijk is met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aan te geven dat alle verblijfplaatsen binnen het object een alternatief hebben. Er worden daarom aanvullende maatregelen genomen om de functionaliteit te garanderen. Het betreft de volgende maatregelen (in chronologische volgorde):

Stap 1: Voorafgaand aan de sloop van de schuur worden in de directe omgeving nieuwe verblijfplaatsen gecreëerd. Deze verblijfplaatsen zijn geschikt voor de functie van paarverblijfplaats en, op één hangkast na, ook als winterverblijfplaats (dit wordt beschreven in paragraaf 2.4). De realisatie van nieuwe verblijfplaatsen vindt plaats onder begeleiding van een vleermuisdeskundige;

Stap 2: Voorafgaand aan de sloop wordt de bebouwing ongeschikt gemaakt (dit wordt beschreven in paragraaf 2.5);

Stap 3: Na het ongeschikt maken wordt door een deskundige middels een veldbezoek beoordeeld of de vleermuizen zijn verdwenen;

Stap 4: Nadat is vastgesteld dat er geen vleermuizen aanwezig zijn, vindt de sloop van het pand plaats.

2.2 Begeleiding door een deskundige

Een belangrijk onderdeel van het mitigatieplan vormen de aanwijzingen van een deskundige op het gebied van vleermuizen. Deze deskundige is betrokken bij de volgende onderdelen:

- Begeleiding van de plaatsing van de vervangende verblijfplaatsen. Middels een locatiebezoek is samen met de gemeente bekeken waar vervangende verblijfplaatsen kunnen worden gerealiseerd. Op aangeven van de deskundige is hierbij gekeken naar het juiste aantal verblijfplaatsen met de juiste functie (2.4);
- Begeleiding van het ongeschikt maken van de bebouwing voorafgaand aan de sloop. Aan het begin van de werkzaamheden wordt toegezien op hoe de werkzaamheden worden uitgevoerd. Hierbij wordt tevens gelet op de weercondities tijdens de werkzaamheden;
- Veldbezoek met check dat vleermuizen zijn verdwenen (nadat de bebouwing ongeschikt is gemaakt).

De betrokken deskundige, dhr. Seip, is als ecooloog werkzaam bij Movares. Dit ingenieursbureau is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Dhr. Seip is ervaren op het gebied van vleermuisonderzoek en goed op de hoogte van de toepasbaarheid van mitigerende maatregelen.

2.3 Tijdsplanning

Uitgangspunt bij de tijdsplanning is dat rekening wordt gehouden met de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis. De kwetsbare periode wordt bepaald door de functies die de verblijfplaats voor de soort heeft. Gezien de aanwezigheid van een paarverblijfplaats kan er bij de gewone dwergvleermuis vanuit worden gegaan dat het gebouw ook voor overwintering wordt gebruikt. Aangezien bij het onderzoek geen kraamverblijven zijn vastgesteld, kan het gebruik van kraamverblijven worden uitgesloten. De kwetsbare perioden zijn daarom de paarperiode en de winterrust. Dit betekent dat werkzaamheden aan het betreffende gebouw conform de Soortenstandaard gewone dwergvleermuis (Dienst Regelingen 2011) op twee momenten kunnen plaatsvinden:

- tussen paarperiode en winterslaap in (15 oktober tot 1 november);
- van einde winterslaap tot begin paarperiode (1 april tot 15 augustus).

Voor de werkzaamheden wordt de volgende tijdsplanning aangehouden:

Stap 1: Plaatsen van alternatieve verblijfplaatsen

Op 27 en 28 september 2012 zijn alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd.

Stap 2: Ongeschikt maken van te slopen panden

Tussen 15 oktober en 1 november 2012 worden de panden ongeschikt gemaakt conform de werkwijze zoals beschreven onder 2.5. Het ongeschikt maken gebeurt in een periode met avondtemperaturen hoger dan 10 graden Celsius en bij afwezigheid van regen en/of sterke wind.

Stap 3: Inspectie voorafgaand aan de sloop

Minimaal 3 dagen na het ongeschikt maken, wordt door middel van inspectie van de schouw en batdetectoronderzoek nagegaan of het pand nog door vleermuizen wordt gebruikt. De inspectie vindt plaats bij avondtemperaturen van meer dan 10 graden Celsius.

Stap 4: Sloop van de panden

Indien bij de inspectie (stap 3) geen vleermuizen worden aangetroffen kunnen de panden worden gesloopt. De sloop is gepland tussen 15 november 2012 en 31 januari 2013.

2.4 Vervangende verblijfplaatsen

Conform de Soortenstandaard gewone dwergvleermuis (2011) worden voor de te verwijderen verblijfplaats nieuwe verblijfplaatsen gecreëerd. Volgens de Soortenstandaard dienen per verblijfplaats, vier nieuwe verblijfplaatsen te worden gecreëerd. Dit betekent vier verblijfplaatsen die als functie paarverblijfplaats kunnen dienen. Met oog op de mogelijke functie als winterverblijf zijn drie van de te plaatsen voorzieningen ook geschikt als winterverblijf.

De volgende verblijfplaatsen zijn op 27 en 28 september 2012 op aanwijzing van de vleermuisdeskundige aangebracht:

- Vleermuiskasten aan boom (waarvan één overwinteringskast en één zomer/paarkast);
- Winterverblijfplaats in stadsmuur.

Hierbij zijn de uitgangspunten uit de Soortenstandaard (2011) aangehouden:

- De verblijfplaatsen bevinden zich binnen 100 meter, eventueel binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats;
- De verblijfplaatsen bieden verschillende microklimaten aan;
- De verblijfplaatsen hebben een locatie die gelijk of beter van kwaliteit is aan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte (bij voorkeur op minimaal 3 meter hoogte), aanvliegroute, vrije vliegruimte en lichtvrij en zijn vrij van verstoring en buiten bereik van predatoren;
- De verblijfplaatsen worden bij voorkeur aan gebouwen geplaatst, bij uitzondering aan bomen.

De voorzieningen zijn bedoeld als permanente verblijfplaatsen.

2.4.1. Vleermuiskasten aan boom

Naast de te slopen schuur staan twee bomen. Deze bomen worden niet gekapt en blijven behouden. In de boom zijn twee hangkasten geplaatst: één exemplaar van het type 1FW (vleermuisoverwinteringskast) en één exemplaar van het type 1FF (plat model). De kast van het type 1FW is door toepassing van goede isolatie geschikt als winterverblijf. Door de beschutte plaatsing aan de noordzijde van de boom worden temperatuurschommelingen zoveel mogelijk beperkt. De kast van type 1FF is een model dat sneller opwarmt en door de plaatsing aan de zuidzijde van de boom is

deze kast vooral geschikt als zomer- en paarverblijf. In figuur 2 en 3 zijn de kasten die in het plangebied zijn opgehangen weergegeven.

Figuur 2. Boom binnen het plangebied met daarin de geplaatste overwinteringskast Type 1 FW (boom op de voorgrond), met op de achtergrond de boom met de andere vleermuiskast (type 1FF, platte kast).

Figuur 3. Boom binnen het plangebied met daarin de geplaatste kast welke dient als zomer/paarverblijf, type 1 FF (platte kast).

2.4.2. *Verblijfplaatsen in de oostelijke stadsmuur*

Aan de oostzijde van de oude stadsmuur zijn op twee locaties vleermuisverblijven aangebracht. Deze verblijfplaatsen zijn jaarrond geschikt als zomerverblijf, paarverblijf en winterverblijf. Hiertoe zijn achter 1 laag stenen (kloostermoppen) ruimten gecreëerd van circa 50 cm hoog, 80 cm breed en 12 cm diep.

Tegen de achterkant van de holle ruimten is een onbewerkte ruwhouten plaat aangebracht die over de gehele breedte doorloopt, aansluit op de bovenkant en beneden ca 10 cm overhoudt. Door de plaat op 1,5 tot 2,5 cm van de muur te plaatsen, ontstaat een smalle ruimte waar de vleermuizen in weg kunnen kruipen. Het hout dient tevens als extra isolerende laag en zorgt voor een grotere variatie aan microklimaat binnen het verblijf.

De bodem van het verblijf loopt af onder een hoek van ca. 45 graden, en deze hoek loopt door tot de in- en uitvlieg openingen. Hierdoor kunnen de uitwerpselen via de uitvlieg openingen naar buiten rollen en is geen onderhoud nodig.

De invliegopening is 2 cm hoog en 12 cm breed en is op een hoogte van minimaal 3 meter aangebracht.

Figuur 4. De oostelijke oude stadsmuur ter plaatse van de vleermuisverblijven.

Figuur 5. De meest zuidelijke locatie aan de stadsmuur, tijdens de realisatie van de vleermuisverblijven.

Figuur 6. De meest noordelijke locatie aan de oostelijke oude stadsmuur

2.5 Werkwijze sloop

Voorafgaand aan de sloop wordt de verblijfplaats ongeschikt gemaakt. Dit gebeurt conform de tijdsplanning van 15 oktober tot 1 november 2012 zoals aangegeven in paragraaf 2.3. Aanvullend hierbij is het van belang dat er wordt gekozen voor een periode waarin de temperatuur bij zonsondergang hoger is dan 10 graden Celsius en bij afwezigheid van regen en/of sterke wind.

Het ongeschikt maken als verblijfplaats gebeurt middels het maken van tochtgaten. Hierdoor wordt het microklimaat verstoord.

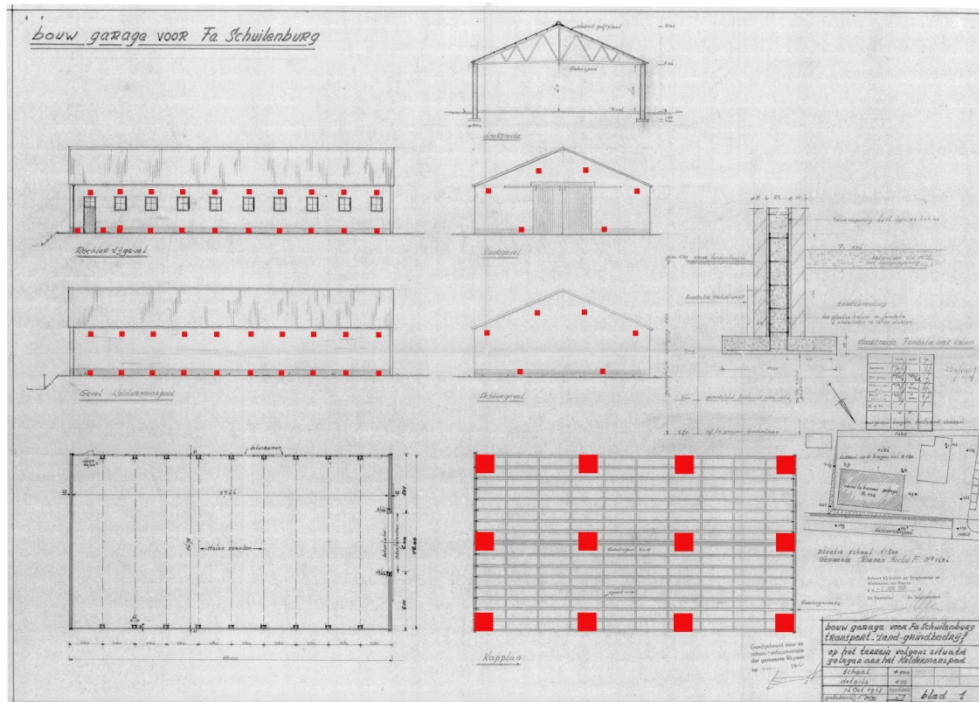
In figuur 7 zijn de locaties voor de tochtgaten op een tekening van de schuur aangegeven. De overige bebouwing binnen het plangebied is ongeschikt voor verblijfplaatsen, met uitzondering van de ruimten onder de dakpannen van het bijgebouw. Deze ruimten worden daarom ook ongeschikt gemaakt. Dit gebeurt middels het verwijderen van dakpannen. In figuur 8 zijn de locaties voor het verwijderen van de dakpannen op foto aangegeven. De op de foto aangegeven locaties gelden voor beide zijden van het gebouw.

Voor zowel de spouw als de dakbedekking betreft het tochtgaten van ca. 50 cm x 50 cm (mits dit voldoende tocht teweeg brengt). Aangezien het een open schuur betreft mogen de tochtgaten waar nodig ook aan de binnenzijde van het pand worden gemaakt.

Om schade aan eventueel aanwezige vleermuizen te voorkomen dient bij het ongeschikt maken met beleid te worden gewerkt.

Bij de aanvang van het aanbrengen van de gaten is een vleermuisdeskundige aanwezig ter controle van de weercondities en de wijze van uitvoer.

De aangegeven aantallen en locaties zijn vastgesteld op basis van tekeningen en inspectie van de bebouwing, het is echter mogelijk dat bij de uitvoer blijkt dat beperkte wijzigingen noodzakelijk zijn.

Figuur 7. Tekening van de grote schuur, met hierop de locaties van de aan te brengen tochtgaten (rood).

Figuur 8. Foto van de overige te slopen bebouwing, met hierop de locaties van de te verwijderen dakpannen (rood). De op de foto aangegeven locaties gelden voor beide zijden van het gebouw.

2.6 Aanvullende bepalingen

Aanvullend zijn er de volgende bepalingen:

- Als tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen moeten de werkzaamheden onmiddellijk stopgezet worden en moet direct de vleermuisdeskundige ingeschakeld worden;
- Bij gebruik van kunstlicht dient lichtval op de vleermuiskasten en de voorzieningen in de muur te worden vermeden. Hiertoe kan gebruik worden gemaakt van gerichte verlichting.

3 Conclusie

Door het nemen van de maatregelen zoals beschreven in voorliggend mitigatieplan wordt de functionaliteit van de verblijfplaats in de te slopen schuur op het terrein Schuilenburg te Rhenen gewaarborgd. De nieuwe verblijfplaatsen en de bestaande alternatieve verblijfplaatsen in de omgeving zorgen ervoor dat de functie als paarverblijf en winterverblijf wordt gegarandeerd.

4 Bronnen

Milieudienst Zuidoost-Utrecht, juni 2012. Quicksan Ecologie, buitenwal Schuilenburg, Rhenen

Movares, 2012. Aanvullend onderzoek vleermuizen terrein Schuilenburg te Rhenen.

Dienst Regelingen, 2011. Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis

Colofon

Opdrachtgever Gemeente Rhenen
dhr. N. van Dixhoorn

Uitgave Movares Nederland B.V.

Divisie Ruimte, Mobiliteit en Infra
Afdeling Planontwikkeling en Bouwprocessen: Omgeving en Conditionering

Daalseplein 101
Postbus 2855
3500 GW Utrecht

Telefoon 030-265 3134

Ondertekenaar mevr. C. van der Kooij en dhr. T. Seip

Projectnummer IN180156